

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

(назва набірної/навчальної групи/спеціальності/курс)

Кафедра історії України, археології та краєзнавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Острианко А.М.

(прізвище та ініціал)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК7. МЕТОДИКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

(номер і назва навчальної дисципліни)

Освітня програма 032 Історія та археологія

(назва освітньої програми для обов'язкових дисциплін)

2020 – 2021 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри історії України, археології та краєзнавства

(назва кафедри)

Протокол № 1 від “01” вересня 2020 року.

Розробники: Острячко А.М., кандидат історичних наук, доцент, професор, завідувач кафедри історії України, археології та краєзнавства

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мова навчання – українська.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки _____ (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність: 032 Історія та археологія	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120.		9-й	10-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1	Освітній ступінь: магістр	20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		86 год.	108 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
залік	залік		

Мета та завдання дисципліни

Мета вивчення методів історичного дослідження полягає у необхідності оволодіння майбутніми істориками, вчителями, науковцями інструментарієм історичного дослідження, ознайомлення зі способами його організації та проведення й представлення отриманих наукових результатів.

Завдання курсу полягає у засвоєнні методологічних засад наукового історичного дослідження та пізнавальних можливостей основних методів історичних досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- суть, зміст та форми здійснення наукових досліджень;
- законодавчу базу реалізації наукових досліджень в Україні;
- особливості об'єкту історичного пізнання, проблеми історичного джерела та історичного факту;

- технологію здійснення історичного дослідження;
- основні методи історичних досліджень;
- основні форми наукових праць;

вміти:

- використовувати можливості здійснення наукових досліджень в межах законодавчого поля України;
- обґрунтовувати об'єкт, предмет, мету та завдання наукового дослідження, визначати його актуальність та характеризувати його практичну цінність;
- застосовувати на практиці методи історичного дослідження;
- писати наукові есе, тези, статті, кваліфікаційні роботи.

Очікувані результати навчання

Вивчення дисципліни «Методика наукового дослідження» формує здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі викладання, що передбачає застосування загальнонаукових, загальноісторичних та міждисциплінарних методів дослідження, володіння загальною та спеціальною методологією наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності, здатність до освоєння і системного аналізу через наукове сприйняття і критичне осмислення нових знань в предметній та міжпредметних галузях, здатність до самовдосконалення, адаптації та дії в нових ситуаціях, креативність, навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, аналізу та систематизації результатів досліджень, здатність до самовдосконалення у професійній сфері протягом життя, відповідальність за проведення науково-дослідної діяльності в галузі історії.

Тематичний план

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЙОГО ВИДИ

Тема 1. Наука як значима діяльність для людства.

Класифікація наук. Види наукових досліджень. етапи наукового дослідження. Методологія та методика наукового дослідження.

Моделі розвитку науки. Кумулятивна модель. Модель розвитку науки К. Маркса. Позитивістська модель.

Наукознавство як система знань про наукові дослідження. Наукометрія. Філософія науки. Психологія науки.

Тема 2. Законодавча база здійснення наукових досліджень в Україні.

Закон України про наукову та науково-технічну діяльність 26 листопада 2015 р., Закон України Про вищу освіту 1 липня 2015 р. Постанова Кабінету міністрів України № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» від 24 липня 2013 р., Постанова Кабінету міністрів України «Деякі питання реалізації статті 54 Закону України «Про вищу освіту»» № 656 від 19 серпня 2015 р.

Організація науки в Україні. Національна академія наук. Інституту історії України НАН України. Інституту української археології та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України. Інститут археології НАН України. Інститут політичних та етнонаціональних досліджень ім. В.Ф. Кураса НАН України, Інститут Сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Інститут всесвітньої історії НАН України. Наукові історичні дослідження у вищих навчальних закладах України.

Тема 3. Наукові ступні та вчені звання.

Кандидат історичних наук (доктор філософії, PhD), доктор історичних наук (Doctor of Science). Вчене звання професор, доцент, старший дослідник (старший науковий співробітник). Член-кореспондент Національної академії наук. Академік Національної академії наук.

Тема 4. Структура наукового дослідження.

Загальна характеристика проблематики наукових досліджень. вибір теми наукового дослідження з історії. Актуальність дослідження. Формулювання мети, завдань, об'єкту та предмету наукового дослідження. практична значущість його результатів. Опрацювання історіографії. Етап збору інформації. Написання дослідження.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ІСТОРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 5. Сучасні методологічні підходи в історії.

Позитивістська, марксистська, неокантіанська, синергетична парадигми наукових студій. Напрями наукових історичних досліджень (урбаністика, некрополістика, соціальна історія, історія повсякденності, економічна історія, пам'яткознавство, історія науки і техніки).

Тема 6. Методи історичних досліджень.

Загальнонаукові методи. Дедукція та індукція. Аналіз та синтез. Класифікація та типологізація. Моделювання та схематизація. Історико-генетичний метод. Історико-порівняльний метод. Синхроністичний та діахронічний методи дослідження. структурно-функціональний аналіз. біографічний метод. методи пресографії. Критерії істинності історичного знання. понятійний апарат історичної науки

Тема 7. Апробація результатів наукових досліджень.

Виступи на наукових форумах. Підготовка доповіді на наукову конференцію. роль дискусії в науковій діяльності. Наукова стаття. Її структура. вимоги до оформлення. Тези, есе. Сучасна українська наукова періодика (друкована та електронна). Наукометричні бази періодичних та неперіодичних видань (Scopus, Web of Science, РІНЦ, Copernicus). Монографія. Вимоги до написання монографій. Наукові та науково-популярні видання. українські Інтернет ресурси з історії.

Тема 8. Кваліфікаційні наукові роботи.

Магістерська робота. Загальна характеристика, особливості написання і оформлення. Дисертація на здобуття наукового ступеня. написання та процедура захисту. Спеціалізована вчена рада.

Мова наукового дослідження.

Структура курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	нд.	с. р.		л	с	лаб.	нд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Наукове дослідження та його види												
Тема 1. Наука як значима діяльність для людства.	16	2	2			12	11	1				10
Тема 2. Законодавча база здійснення наукових досліджень в Україні.	15	1	2			12	13	1				12
Тема 3. Наукові ступені та вчені звання.	5	1				4	11	1				10
Тема 4. Структура наукового дослідження.	26	2	4			20	13	1				12
Разом за змістовим модулем 1	62	6	8			48	48	4				44
Змістовий модуль 2. Методологія та методи історичного дослідження												
Тема 5. Сучасні методологічні підходи в історії.	8	4				4	11	1				10
Тема 6. Методи історичних досліджень.	30	4	4			22	39	1	4			34
Тема 7. Апробація результатів наукових досліджень.	9	2	1			6	11	1				10

Тема 8. Кваліфікаційні наукові роботи.	11	4	1		6	11	1			10
Разом за змістовим модулем 2	58	14	6		38	72	4	4		64
Разом	120	20	14		86	120	8	4		108

Перелік тем для практичних та семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні засади розвитку наукових досліджень: концепції розвитку сучасної науки	2
2	Законодавчі основи наукових досліджень в Україні	2
3	Структура наукового дослідження: методологічні засади конструювання історичного нарративу	4
	Методи історичного дослідження: методичний інструментарій історика; текст історика та методи його творення; текст магістерської роботи та особливості його творення.	4
	Апробація результатів наукових досліджень	2
	Разом	14

Перелік питань, що виносяться на самостійне опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука як значима діяльність для людства	12
2	Законодавча база здійснення наукових досліджень в Україні	12
3	Наукові ступені та вчені звання	4
4	Структура наукового дослідження	20
5	Сучасні методологічні підходи в історії	4
6	Методи історичних досліджень	22
7	Апробація результатів наукових досліджень	6
8	Кваліфікаційні наукові роботи	6
	Разом	86

Методи навчання

Лекції, на яких послідовно розкривається суть, значення та практична цінність основних понять, явищ та процесів, пов'язаних науковим дослідженням. На практичних заняттях здійснюється застосування набутих на лекціях теоретичних знань на практиці – вирішення проблемних ситуацій, моделювання окремих

етапів наукової діяльності, аналіз кращих практик досвідчених вчених в галузі історії.

Методи контролю

Поточний контроль здійснюється шляхом усного опитування, виконання тестових завдань та творчих навчальних завдань.

Засоби діагностики та успішності та якості навчання

Підсумковий контроль з дисципліни у формі заліку, ректорський контроль.

Розподіл балів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий контроль: залік	Сума
ЗМ 1				ЗМ2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	25	100
75 (сем. заняття) + 25 (самостійна робота)								

Методичне та технічне забезпечення

Остряк А.М. Методика наукового дослідження: навчально-методичний посібник для студентів магістратури. Чернігів, 2020.

Перелік рекомендованої літератури

Основна

Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. 2-е изд., доп. М.: Наука, 2003. 486 с.

Пронштейн А.П. Методика исторического исследования. Издательство Ростовского университета, 1971. 468 с.

Допоміжна

- Вжосек В. Handbücher або Grundrisse. *Схід-Захід*. 2009. Вип. 13–14. С. 345–357.
- Вжосек Войцех. Історія – Культура – Метафора. Постановня некласичної історіографії; Про історичне мислення / [пер. з польськ.]. К., 2012. 296 с.
- Мазур Л.Н. Методы исторического исследования : учеб. пособие. 2-е изд. Екатеринбург : Изд-во Урал, ун-та, 2010. 608 с.
- Пронштейн А.П., Данилевский И.Н. Вопросы теории и методики исторического исследования. М., 1986.
- Топольський Єжи. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної нарації. Київ: "К.І.С.", 2012. 400 с.
- Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки: Учебно-методическое пособие / [Пер. с ит. Е. Костюкович]. М.: Книжный дом «Университет», 2003. 2 изд. 240 с.
- Яковенко Н.М. Вступ до історії. К.: Критика, 2007.

Інформаційні ресурси

www.history.org.ua

www.litopys.org.ua

www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks